herpy

VARANER

Northern Pilbara Rock Monitor

Varanus pilbarensis

En lille, rødbrun klippevaran fra Pilbara i det nordvestlige Australien, med store, lysegrå øjepletter på ryggen og en lang, tydeligt båndet hale. *Varanus pilbarensis* bliver 45-50 cm lang og er sky og dagaktiv. Den har brug for en meget varm solplads, klippestruktur at klatre og gemme sig i og en kølig periode om vinteren.

Familie: Varanidae Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**45-50 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**12-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-32 °C**
Hotspot	**45-50 °C**
Temperatur, nat	**18-20 °C**
Luftfugtighed	**50-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**18 °C** 8-9 uger
Kost	**Insekter og hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**2-9 æg**
Inkubation	**100-120 dage** ved 29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B til EU's forordning om handel med vilde dyr (som en del af Varanus spp.). Den er ikke på forbudslisten i bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 (komodovaran, båndvaran, papuavaran, nilvaran og centralafrikansk nilvaran), så den må holdes af private efter de almindelige regler. Ved køb og salg inden for EU hører der EU-dokumentation til dyret, og CITES-papirer kræves ved indførsel.

Om arten

Varanus pilbarensis er en lille varan i underslægten *Odatria* og specialist i klippeterræn. Kroppen er slank, og halen er lang og tynd: mellem 170 og 211 % af snude-kloak-længden, som højst når omkring 18 cm. Grundfarven er lys rødbrun, og på ryg, sider og lemmer sidder rækker af store, lysegrå øjepletter, der kan ligne tværbånd. Halen har tydelige skiftende lyse og mørke bånd. Næseborene sidder højt oppe på snuden, og skællene på ryggen er aflange og svagt kølede. Klørne er korte, tykke og stærkt krummede, og det passer til en klatrer, der færdes på klippeflader.

Arten blev beskrevet i 1980. I 2014 viste genetiske og morfologiske undersøgelser, at bestanden syd for Fortescue-floden er en selvstændig art, *V. hamersleyensis*, som er mørkere og har små hvidlige pletter kun på lemmerne og en hale, der er næsten uden bånd. *V. pilbarensis* er derefter begrænset til den nordlige del af Pilbara. Ældre pasningsoplysninger og billeder, der er

udgivet som *V. pilbarensis*, kan derfor handle om søsterarten.

Hunnerne bliver omkring 45 cm og hannerne omkring 50 cm inklusive hale. Vægt er ikke dokumenteret. I naturen er dyrene sky og næsten usynlige på de røde klipper; hunnernes flugtafstand er over ti meter, hannerne er lidt dristigere. Det er en art til den, der vil iagttage et aktivt dyr i et godt indrettet terrarie, ikke en art, der skal håndteres meget. Den er sjælden i hobbyen, og dyrene i handlen er opdrættede.

Det kræver en vedvarende indsats at holde arten: et stort terrarie med kraftig varme og UVB, levende insekter flere gange om ugen i mange år og en fast kølig periode. Levetiden i fangenskab er mere end 12 år.

Læs mere: Lys og UVB

Udbredelse og levested

Varanus pilbarensis findes kun i det nordlige Pilbara i Western Australia. Typelokaliteten er Chichester Range, og arten kendes bl.a. fra Woodstock, Millstream Chichester National Park, Burrup-halvøen, Meentheena, Wodgina og områderne omkring Pannawonica og Goldsworthy. Der er også fund på øer ud for kysten, fx West Intercourse Island.

Udbredelsen ligger nord for Fortescue-flodens opland. Syd for floden, i Hamersley Range, lever søsterarten *V. hamersleyensis*, og længere mod nordøst, i Kimberley, lever den beslægtede *V. kingorum*. Ingen af dem overlapper med *V. pilbarensis*.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Arten er knyttet til klippeterræn: kløfter, klippeskrænter og stenede skråninger med spinifex og lav buskvegetation, ofte tæt på vandløb i kløfterne. Landskabet er varmt, tørt og åbent, og dyrene soler sig på røde klipper og søger ind i sprækker og mellem sten, når de bliver forstyrret eller skal hvile. De er gode klatrere, men bevæger sig mest vandret på klippefladerne.

Arten er dagaktiv. Føden består af insekter, andre hvirvelløse dyr og mindre krybdyr. Klimaet i Pilbara har en meget varm sommer og en køligere vinter, og det er baggrunden for, at arten i fangenskab får en kølig periode om vinteren.

Pasning

TERRARIET

Et voksent par skal have et terrarie på mindst 120 × 60 × 60 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Arten er aktiv og vandrer rundt på klippefladerne, så bundarealet er vigtigere end højden. Ungdyr kan starte i et mindre terrarie, hvor de nemt finder foderet, men skal flyttes til det store, når de nærmer sig voksenstørrelse. Lad dem ikke blive for længe i det lille terrarie.

Indret med kraftige klippeplader, sten og grene i flere højder, så dyrene kan klatre på næsten lodrette flader og sole sig tæt på lampen. Sten skal ligge fast og må ikke kunne vælte, når dyrene graver under dem. Lav mange snævre skjul og sprækker, som dyret kan klemme sig ind i. Giv desuden et fugtigt skjul, fx en plastboks med sphagnum og et hul i siden, hvor dyret kan komme ud af skindet og hvile.

Som bund fungerer en blanding af sand og ler, som kan graves i og holder formen. Lamper og varmekilder skal være afskærmede, så dyrene ikke kan brænde sig, og lågen skal kunne låses, fordi arten er hurtig og adræt. Et terrarie af filmbelagt krydsfiner eller PVC holder varmen bedre end glas.

TEMPERATUR

Arten har brug for en stor temperaturgradient. Mål overfladetemperaturen med et IR-termometer: på det varmeste sted, solpladsen under lampen, skal sten eller grene være omkring 45 °C og gerne op til 50 °C. Resten af terrariet skal være køligere, så dyret selv kan vælge. Gradienten dækker 24-45 °C i terrariet, og dagtemperaturen i luften ligger omkring 26-32 °C. Om natten sænkes temperaturen til 18-20 °C.

Den øvre grænse på 50 °C og dagtemperaturen i luften er lånt fra beslægtede klippevaraner, for der er kun få dokumenterede målinger for netop denne art. Hvis dyret panter med åben mund på solpladsen, er den for varm. Sidder det hele dagen i det kølige hjørne, er den for kold, eller lampen er for svag. En kølig vinterperiode på omkring to måneder ved 18 °C stimulerer parringen hos dyr, der skal bruges i avl; ved normal pasning kan nattemperaturen blot holdes lidt lavere om vinteren.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 50-70 %. Det er en art fra tørt klippeterræn, så terrariet skal ikke være vådt, men et fugtigt skjul skal altid være til rådighed, så dyret kan skifte hud uden problemer. Sæt en plastboks med fugtig sphagnum og et indgangshul i den ene side, og hold mosset fugtigt.

Stil en bred vandskål på gulvet og skift vandet hver dag. Arten bruger vandskålen til at drikke af og til at blive våd i, men den er ikke akvatisk. Brug et digitalt hygrometer. Hold bunden tør, undtagen i det fugtige skjul, så der ikke opstår mug og hudproblemer.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og bruger meget tid på at sole sig, så lys og UVB er en grundpille i pasningen. Brug lysstofrør eller LED til almindeligt dagslys og en kraftig spotlampe over solpladsen til varme. Giv UVB til Ferguson-zone 3, fx med et T5-rør på 10-12 % monteret over netlåget, så UV-indekset på solpladsen er omkring 3-4 og dyret kan søge ind i skygge. Skift UVB-rør efter producentens anvisning, ofte efter 6-12 måneder.

Hav lyset tændt 12 timer om dagen om sommeren og 10 timer om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Om natten skal der være mørkt. Værdierne for UVB er lånt fra beslægtede, dagaktive klippevaraner og ikke dokumenteret for netop denne art.

FODER

Varanus pilbarensis æder i naturen insekter, andre hvirvelløse dyr og små krybdyr. Hovedfoderet er derfor fårekyllinger, græshopper, dubia-kakerlakker og andre insekter i passende størrelse, evt. suppleret med små firben og frøer. Små dele af voksne mus kan gives sjældent som supplement, men gnavere bør ikke være hovedføde: de giver let fedme og fedtlever hos en art, der er bygget til insekter.

Unger fodres hver dag, ungdyr hver anden dag og voksne to til fire gange om ugen. Giv kun, hvad dyret æder op, og lad ikke levende insekter ligge i terrariet. Pudr foderet med kalk og et multivitaminpræparat med D3. Kalk ved de fleste fodringer og vitaminer en gang om ugen er en rimelig rytme. Kalk er særligt vigtigt for hunner i avlssæsonen. Arten har små kæber, så vælg bløde byttedyr, der ikke er større end afstanden mellem dyrets øjne.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Varanus pilbarensis er sky og hurtig og ikke et dyr, der skal håndteres meget. Den kan bide, hvis den bliver grebet, men kæberne og kløerne er små, og skaderne er sjældent alvorlige. Kløerne kan dog ridse huden. Tag aldrig fat i halen, og løft ikke dyret op ovenfra, fordi en hånd ovenfra virker som et rovdyr. Lad den i stedet kravle op på hånden fra siden, og hold seancerne korte. Nye dyr skal have flere uger i fred, før de håndteres. Ungdyr kan puste sig op med luft, når de bliver bange.

Alle krybdyr kan bære salmonella. Vask hænder med sæbe efter hver kontakt med dyr, terrarie og indretning, og hold dem væk fra køkkenet.

Par- og gruppehold er muligt, men to hanner må ikke holdes sammen. Hold altid øje med bid og slagsmål, og vær klar til at skille dyrene ad. Enkeltvis er arten uden problemer.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne bliver lidt større end hunnerne, og kønnet kan i praksis være svært at afgøre hos unge dyr. Hos halvvoksne er forskellene ikke altid tydelige. Forskellene i farve og mønster mellem dyrene er desuden store, så farven siger ikke noget om kønnet. Alder og vægt ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for netop denne art. Giv hunnen god tid, og vent, til hun er fuldvoksen, før hun sættes i avl, fordi æglægningen koster meget kalk.

PARRING

En kølig periode på omkring to måneder ved ca. 18 °C stimulerer parringen. Derefter hæves temperaturen og dagslængden igen, og dyrene sættes sammen. Par og små grupper kan holdes sammen, men aldrig to hanner. Hold øje med hannens ivrighed, især de første dage, og skil dyrene ad, hvis hunnen bider tilbage eller bliver såret. Parringen kan være voldsom, og hunnen kan få bidmærker i nakken.

ÆGLÆGNING OG KULD

Et kuld består af 2-9 æg, og flere kuld om året er muligt. Hunnen skal have en æglægningskasse eller en hule med fugtigt sand, som er dyb nok til, at hun kan grave ned og lægge uforstyrret. Mangler hun et passende sted, lægger hun af og til æggene på overfladen, og de tørrer ud. Giv hende ekstra foder og kalk under hele sæsonen og stop avlen, hvis hun taber sig.

INKUBATION

Æggene flyttes forsigtigt til en inkubator uden at vende dem og lægges halvt ned i fugtig vermiculite eller perlite. De inkuberes ved omkring 29 °C, og klækningen sker efter 100-120 dage. Æg, der falder sammen, gulner eller bliver mugne, er som regel døde. Lad dem ligge, til du er sikker. Fugtigheden i substratet skal være høj nok til, at æggene ikke tørrer ud, men de må ikke ligge i vand.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er små, hurtige og sky. Hold dem i en lille, tør faunaboks med skjul og en solplads, og giv dem et fugtigt skjul. Giv dem små insekter dagligt, pudret med kalk. De vokser hurtigt og skal flyttes til et større terrarie i takt med væksten. Hold dem enkeltvis eller i små grupper af samme størrelse, og skil dem ad ved bid eller skader på tæer og halespids. Det er en normal stressreaktion, når ungerne puster sig op. Vækstrate og tid til voksenstørrelse er ikke dokumenteret.

Sundhed og typiske fejl

Varanus pilbarensis er hårdfør, når temperatur og lys er rigtige, men de fleste problemer skyldes forkert varme, for lidt UVB og dårlig kost. Typiske fejl er:

- Solplads, der er for kold, eller en gradient, der er for lille. Dyret spiser dårligt, bliver sløvt og får svækket immunforsvar.
- Manglende UVB eller kalk og D3. Det giver knogleskørhed med bløde kæber og krumme lemmer, især hos unge dyr og hunner i avl.
- Fedme og fedtlever, hvis dyret fodres med for mange gnavere eller for meget i alt.
- Hudrester, der sidder fast på tæer og halespids, hvis der ikke er et fugtigt skjul.
- Indvolds- og hudparasitter hos vildfangne dyr. Dyr i handlen er opdrættede, men en parasitundersøgelse af en afføringsprøve er en god idé, hvis dyret taber sig.
- Brandskader fra uafskærmede lamper.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og et hurtigt, stramt greb. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere dage eller har problemer med at skifte hud.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.